

Preventie jeugdcriminaliteit.

De jeugdcriminaliteit onder minderjarigen en jongvolwassenen is in de periode 2015 tot 2021 vergeleken met de vijftien jaren daarvoor afgenomen. Zo was het aantal veroordeelde minderjarigen in 2019 vergeleken met 2015 met een derde gedaald naar 5700. Wel laten een aantal vormen van criminaliteit de laatste jaren een stabilisatie of toename zien, waaronder ernstig geweld gepleegd door minderjarigen. Dat blijkt uit de Monitor Jeugdcriminaliteit, een rapport dat het WODC iedere twee à drie jaar in samenwerking met het CBS publiceert.

In andere woorden, jeugdcriminaliteit komt minder vaak voor, maar wordt heviger. En nog steeds geldt: criminaliteit verwoest potentie en levens!

Wat is het criminele circuit?

Het criminele circuit is een systeem/omgeving waarin alle actoren crimineel gedrag (het plegen van misdrijven) vertonen en waarin actoren bewuste/onbewuste strategieën hanteren om zoveel mogelijk van verschillende vormen van kapitaal: sociaal (relaties), cultureel (kennis vaardigheden, taal, houding, voorkeuren), symbolisch (status, autoriteit en economisch) te verkrijgen.

Dit systeem waarin crimineel gedrag positief wordt gewaardeerd en gestimuleerd houdt zichzelf in stand en reproduceert zichzelf. Crimineel gedrag komt ook in andere systemen voor (b.v. Financieel & politiek), maar hierin wordt crimineel gedrag niet positief gewaardeerd en gestimuleerd. Een wezenlijk verschil tussen voorgaande voorbeelden is dat het criminele circuit/systeem nauw is verbonden aan een fysieke/sociale omgeving waarin mensen wonen en opgroeien.

Risicofactoren en beschermende factoren

Onder begeleiding van wetenschappelijke spin-off DatCan heeft Garage2020 een data gedreven onderzoek opgezet met als thema het voorkomen van jeugdcriminaliteit. Wat zijn de oorzaken? Wat zijn de risicofactoren? De hardnekkige wortel van jeugdcriminaliteit is de kansongelijkheid die sommige jeugdigen ervaren in de samenleving. Het zien van te weinig perspectief in combinatie met bepaalde factoren in de omgeving van de jeugdige en in de jeugdige zelf kan de start zijn van een crimineel carrièrepad. Onder risicofactoren zien we bijvoorbeeld een lager leermotivatie en het hebben van negatieve rolmodellen. Beschermende factoren zijn bijvoorbeeld een groot sociaal netwerk en life events.

Wat werkt?

Wij hebben gemerkt dat er succesvolle programma's en interventies bestaan die ofwel de risicofactoren beperken ofwel de beschermende factoren vergroten. Veel van deze zijn echter lokaal ontstaan en gebleven. We denken dat regio's veel van elkaar kunnen leren en werkende programma's zouden moeten overnemen. In dit stuk een paar voorbeelden ter inspiratie.

Van model naar (integrale) aanpak.

Binnen de gemeente Dordrecht zijn overlastplegers geïnterviewd. Zij kregen afhankelijk van hun situatie in eerste aanleg een sociaal aanbod, zoals begeleiding naar werk of opleiding, vanuit een kerngroep. Personen die dit sociaal aanbod weigeren, hun afspraken niet nakomen of voor overlast blijven zorgen, worden aangepakt door het handhavingsteam. Dit team bestaat onder andere uit gemeente, Belastingdienst, Sociale Dienst en wijkagent. Vanuit al deze instanties is draagvlak voor de aanpak. Dit betekent dat ook in gevallen waarin een instantie individueel niet op zou treden (bijvoorbeeld omdat de overtreding te gering is), dit in het kader van de integrale aanpak toch gebeurt.

Interventies die zich richten op de tijdbesteding van jongeren.

De 'Schoolsportvereniging' (SSV) bevindt zich in wijken waar weinig tot geen sportverenigingen zijn. Het doel is om kinderen structureel sport aan te bieden in de wijk en hen via deze wijze op een positieve manier te kunnen beïnvloeden. Waar: onder andere in Rotterdam.

'Thuis op Straat' (TOS) werkt aan de leefbaarheid en een goed sociaal klimaat in de openbare ruimte door, in samenwerking met andere organisaties in de wijk, activiteiten te organiseren voor en door bewoners, kinderen en jongeren. Waar: onder andere in Amsterdam, Bergen op Zoom, Breda, Leiden en Rotterdam.

Interventies die zich richten op voortijdig schoolverlaten.

Amsterdam past(e) het 'Mentorproject Goal' toe. Binnen dit project worden risicojongeren in de leeftijd van 12 tot 24 jaar via vrijwillige coaches geholpen met het halen van een start- kwalificatie en, in het verlengde daarvan, het vinden van werk.

'Heilige Rotterdamse Boontjes' is een interventie in de vorm van een sociale onderneming. Het doel is om 50 Rotterdamse jongeren per jaar te re-integreren en te voorzien van een baangarantie.

'Titan' is een dagbestedingstraject voor jongeren dat hen helpt met de stap naar opleiding of werk. Binnen het kader van deze interventie krijgen zij onder andere trainingen over motivatie en de eigen kwaliteiten aangeboden.